

Nu in onze voortuin het gras in de aren is geschoten, de boterbloemen er tartendgeel te bloeien staan en een fors uit de kluiten gewassen distel met prachtige kaardebollen boven de ligusterheg uit komt kijken, wordt het in onze straat langzamer bekend: wij zijn milieuvereenders aan het worden met een tendens naar de ideeën van de heer Le Roy uit Heerenveen. De straat tolereert dat, de straat luistert beleefd, wanneer ik uit sta te leggen, hoe geregeld gerold gras altijd „gras” blijft, maar datzelfde gewas bij ons, blijkens de fraaie bloeiwijzen, wel tien soorten gramineeën vertegenwoordigt, die bovendien aan een rijke fauna, van

ten. Nu fluks aan de slag, vóór mijn kinderen, akelig konsekwente individuen, uit school zouden komen. Eerst moest de kamille, die ook zwart zag van de luis, er maar aan geloven. „Efff”, ging de dodende spuitwolk uit het busje, maar tegelijk zag ik, dat ik meer trof dan luizen alleen. Ik zat op de knieën voor de kamille. Over de luizen wandelden mieren. Ze kwamen uit de naden tussen de tegels van ons terrasje, beklommen de stammen van de kamille, deden iets met de luizen — „manipuleerden ze”, om het in moderne taal te zeggen, daalden weer af en verdwenen in hun holletje onder de tegels. Ik naar binnen om een vergrootglas. En in het klare zonlicht op het fijnbladige groen van de kamille zag ik, wat we eens van „Dolly”, die het grijze verleden van onze schooljaren met de kennis der natuur placht op te fleuren, hadden gehoord — maar waar blijft wetenschap, die geen levend beeld als steun meekrijgt? — de mieten streken met hun pootjes over de luizen, ze „molken” uit de luizen een kleverig, blijkbaar smakelijk vocht: een machtig bedrijf met een paar dui-

Mieren, kamille en luizen

lieveheersbeestjes tot padden toe, onderdak en beschutting bieden. De buurt tolereert dat met beleefd verborgen bezorgdheid voor 't overwaaien van mijn „onkruidzaden naar hun tuinen, die de geest van een andere Franse naam ademen: Lenôtre, de beroemde, maar zeer rechtlijnige tuinarchitect van Versailles. Vergetende, dat de actie-radius van een paardebloempluisje, als het de wind een beetje mee heeft, enige malen de doorsnee van het landschap Fivelingo bedraagt....

Maar goed, om de ontwikkeling van het natuurlijk gebeuren te blijven volgen, doen mijn vrouw en ik zo nu en dan de ronde door ons wildernisje van hooguit twee are. En de spruiten van een esdoornboompje beijkend, zegt ze: „Goeie help, nu wordt het toch te grijs, of liever: te zwart. Moet je es kijken, allemaal luis.” Ja, dat was duidelijk — en ook, dat de spruiten eronder leden, ze zagen er iel en vergeeld uit. „O, en ze zitten óók op de goudenregen!” riep mijn vrouw. „en op de klimrozen!”

„Hoor es, Zus”, kwam ik ferm, „wie lieveheersbeestjes koestert, gunt ook pissebedden hun duister bestaan en zelfs (planten)luizen hun parasitisme.” Even leek dat bij haar aan te slaan, maar na enig dubben zei ze: „Jgn, dit is geen natuurgebied, dit is een natuurtuin. Jij moet een systeem handhaven, dat niet volledig is, je moet dus regulerend optreden, anders wordt het evenwicht verstoord.” En zo stond ik een half uur later voor de winkel van de drogist om te zien of er klanten waren en toen er geen klanten bleken te zijn, stapte ik naar binnen en vroeg, schichtig om mij heen ziende en nauwelijks hoorbaar: „Mevrouw, hebt U een goed middel tegen plantenluis?” Ik kreeg een kleurige spuitbus van een bekende chemische fabriek uit het zuiden des lands: bloemetjes er buitenop en de dood er binnenin. Ik stak het ding diep in mijn broekzak en wandelde de Damster Promenade uit met het gevoel of de mensen dwars door mijn plunje keken — ik voelde me, ondanks het feit, dat we met enige moeite de rede aan onze zijde gebracht hadden, als een terrorist, met een helse machine in de zak op weg naar het één of andere doel in Belfast. En onbetrapt weer terug in de tuin. „Heb je betaald of 't laten opschrijven?” vroeg mijn vrouw. Als alle gifspuiters, die 't nageslacht voor hun daden laten opdraaien, had ik 't op de rekening laten zet-

zend stuks vee en honderden werknemers, op de kamille, tussen de tegels van ons terras.

En ineens had ik het visioen van een oude gravure: een boerenhoeve in vlammen, een vrouw op de knieën voor twee soldaten met opgeheven zwaarden, een schamel gekleed lijk bungelend aan de tak van een eik en andere soldaten, een koe meesleurend. En het onderschrift: Dertigjarige oorlog. Boeren en hun vee worden door de benden van Christiaan IV afgeslacht. Ik stond op, stak het vergrootglas in m'n vestzak en wandelde de keuken in. „Nú al klaar?”, vroeg mijn vrouw.

„Mamma,” zei ik, „kom maar 's kijken, ik kan dat niet maken.” Heerlijk is het, als zo'n magische kreet uit het dynamische heden je te hulp komt als 't gaat om 't verdedigen van een meer dan antieke sentimentaliteit. Deze uitdrukking is zó vers, dat als je een ander toevoegt, dat hij iets niet kan „maken”, elk „waarom?” van zijn kant ireëel zou zijn. Duidelijk is dan ook, dat degene, die zichzelf voorhoudt, iets niet te kunnen maken, absoluut ontheven is van alle activiteit in kwestie. En met een klap zette ik de spuitbus op de schoorsteenmantel (buiten bereik van kinderen).

Daar kwam Bronger, onze elfjarige oudste al aangestoven. „Kom gauw”, riep ik, „en kijk eens nauwkeurig naar die kamillestengel.”

„Luizen”, stelde hij, nogal sec, vast. „Ja, maar nog meer dan luizen”.

„Ook mieren,” concludeerde hij nader. „Eten die de luizen op?”

Ik voelde me lichtelijk onzeker worden. Deed ik er goed aan, in deze tijd met zoiets naar een didactische climax te werken? „Ze melken de luizen”, zei ik.

Bronger leek niet geïmponeerd. In zijn blauwe ogen las ik hoogstens een wat gratuite verwondering. Het was, alsof ik in een meer trachtte te kijken, waarvan het oppervlak de blik geheel weerspiegelt: ook al houd je de hand voor het licht, je ziet alleen de teruggekaatste hemel. Dat zijn de momenten, waarop je je afvraagt, of je er verstandig aan deed, het generatieverschil tot bijna veertig jaar te laten oplopen. Maar wat wil je, deze slechte gewoonte blijkt bij 't naslaan van de stamboom al sinds de Franse tijd in onze familie vastgeroest. „Had je daar nog nooit van gehoord?” probeerde ik nog.

„Nou je 't zegt, bij ons in de klas hangt een wandplaat, daar staat zoiets op, maar wist ik veel, wat die mieren met die luizen uitvoerden. Mag ik m'n nieuwe kampeertent opzetten?”

Bronger woont nu met zijn permissie naast de mieren, die daar, eveneens met mijn permissie, hun micro-veeteeltbedrijf voeren op de steeds spichtiger wordende kamillestengels. De spuitbus staat nog steeds op de schoorsteenmantel.

JAN NIEHOFF.